La Mare de Déu Fumadora

Autor:
Data de publicació: 07-11-2026

La Mare de Déu Fumadora és una antiga i singular tradició d'Arenys de Mar que se celebra coincidint amb el dia de la Puríssima (8 de desembre). La particularitat d'aquesta festivitat d'inici del cicle nadalenc és que, antigament, es permetia que la mainada i els joves fumessin. [1, 2]

Origen i evolució de la festa

Què es fumava? Molt temps enrere, els infants utilitzaven pipes o cigarretes fetes amb elements naturals com ara matafaluga (anís) o fonoll, de vegades barrejats amb pela de cacau o garrofa, tot i que en algunes èpoques també s'havia arribat a utilitzar tabac. [1, 2]
L'origen: Tot i que és de caràcter desconegut, s'ha vinculat històricament amb antics aplecs a l'ermita de la Pietat. Aquesta tolerància puntual s'entenia com un dia de permissivitat i entremaliadura tolerat per la comunitat abans de les festes de Nadal. [1, 2]
La recuperació actual: Després d'haver pràcticament desaparegut durant dècades, entitats locals com l'Associació Cultural Ca la Rita han recuperat la celebració adaptant-la als nous temps. Avui dia s'organitza com una festa popular i lúdica (habitualment a la Plaça de l'Ajuntament o de l'Església) que manté l'esperit festiu mitjançant tallers de pipes artesanals, espectacles infantils, fira, música i fogueres, allunyant-se del consum de tabac real. [1, 2, 3, 4]

https://www.festes.org/ca/calendari/festes-de-tardor/719/article/238/festa-de-la-mare-de-deu-fumadora

La Mare de Déu Fumadora: una festa desapareguda amb molt de fum

Molts residents del poble d'Arenys de Mar, a la regió del Maresme, encara recorden una tradició tan antiga com curiosa que ha acabat desapareixent en favor de la salut pública: la "Mare de Déu Fumadora".

La festa es celebrava coincidint amb la Immaculada Concepció (el 8 de desembre) i els seus orígens són, aparentment, en la costum de fer pelegrinatges el dia abans d'aquesta festa a l'ermita de La Pietat, situada al turó on es troba el cementiri del poble. Mentre durava la festa, els pares permetien als fills enrotllar matalahuva, fonoll o capça de cacau i fumar aquestes herbes, en una pipa o en forma de cigarrets.

Documents de 1844 parlen d'aquesta tradició, que ja es considerava "molt antiga". Era costum que els nens fessin activitats d'adults i, especialment, fumessin herbes que, amb els anys, van acabar sent substituïdes per cigarrets de tabac que els menors del poble fumaven en públic durant tot el dia.

El fet que les peregrinacions a l'ermita de La Piedad deixessin de tenir lloc i, a més, la creixent consciència social sobre els danys causats per l'ús del tabac, van fer desaparèixer la festa, que només va reaparèixer breument i amb un format adaptat als nous temps fa pocs anys.

I és que un grup de veïns liderats per Ricard Ferran volia recuperar la celebració però, és clar, la van adaptar als nous temps. En aquesta versió moderna de la festa, que encara es celebrava durant els primers anys del segle XXI, els nens del poble no fumaven cigarretes ni pipa, com feien anys enrere, tot i que el fum seguia sent el protagonista. Sortia de

fanalets de ferro que portaven nens o que estaven en diferents parts del poble i que alliberaven un fum aromàtic.

Coincidint amb la celebració tradicional, es van organitzar activitats, entre les quals hi havia concerts i recitals de poesia. Avui dia, però, es considera que el festival ha desaparegut, tot i que hi ha molts que el troben a faltar.

La "Mare de Déu Fumadora" ha deixat, almenys de moment, de formar part de la llista de festes catalanes populars que han desaparegut, juntament amb celebracions com la Festa de l'Arbre de Sanaüja (a La Segarra); la Festa de l'Ós que, tot i que encara es celebra en alguns pobles catalans, ha desaparegut en molts altres, o les festes dels "llucietes" (joves modistes) que encara es celebraven a la Barcelona del segle XIX durant la festivitat de Santa Llúcia.

Anise, matalahúva o matalahúga (Pimpinella anisum)